

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2015. gada 21. maijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Protokols par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā — 12. panta otrā daļa — Nodoklis, kas par labu pašvaldībām tiek iekasēts no personām, kuru īpašumā vai rīcībā ir dzīvojamās telpas šo pašvaldību teritorijā — Maksimālais apmērs — Sociāls pasākums — Algas un citas atlīdzības, ko Eiropas Savienība maksā tās ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem, ņemšana vērā

Lieta C-349/14

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Conseil d'État* (Francija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2014. gada 2. jūlijā un kas Tiesā reģistrēts 2014. gada 21. jūlijā, tiesvedībā

Ministre délégué, chargé du budget

pret

Marlène Pazdziej.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ticano [*A. Tizzano*], tiesneši E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], E. Levits, M. Bergere [*M. Berger*] un F. Biltšens [*F. Biltgen*] (referents),

ģenerālvokāts P. Mengoci [*P. Mengozzi*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- Francijas valdības vārdā – *D. Colas* un *J.-S. Pilczer*, pārstāvji,
- Beļģijas valdības vārdā – *S. Vanrie* un *J.-C. Halleux*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *F. Clotuche-Duvieusart* un *I. Martínez del Peral*, kā arī *W. Roels*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklausišanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

* Tiesvedības valoda – franču.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Līgumam par Eiropas Savienību [LES], Līgumam par Eiropas Savienības darbību [LESD] un Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumam [EAEK] pievienotā Protokola par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā (turpmāk tekstā – “Protokols”) 12. panta otro daļu.
- 2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp *ministre délégué, chargé du budget* [par budžetu atbildīgo ministru] un *M. Pazdziej* jautājumā par to, vai alga, ko pēdējai minētajai maksā Eiropas Savienība, ir jāņem vērā, nosakot maksimālo apmēru iemaksām attiecībā uz pašvaldību nodokli, sauktu par “nekustamā īpašuma nodokli ēkai”, kas tiek iekasēts no personām, kuru privātīpašumā vai personiskā rīcībā ir dzīvojamās telpas Francijā uz taksācijas gada 1. janvāri.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Protokola 12. pantā ir noteikts:

“Savienības ierēdņi un pārējie darbinieki maksā Savienībai nodokļus no algas un citas atlīdzības, ko tiem maksā Savienība, saskaņā ar nosacījumiem un Eiropas Parlamenta un Padomes noteiktu procedūru, pieņemot regulas atbilstīgi parastajai likumdošanas procedūrai un pēc apspriešanās ar attiecīgajām iestādēm.

Viņi ir atbrīvoti no valstu nodokļiem no algas un citas atlīdzības, ko viņiem maksā Savienība.”

Francijas tiesības

- 4 Francijas *Code général des impôts* (Vispārīgā nodokļu kodeksa), tā redakcijā, kas bija piemērojama pamatlietas faktu rašanās laikā, 1414. A pantā ir noteikts, ka maksimālais apmērs iemaksām attiecībā uz nekustamā īpašuma nodokli [*taxe d'habitation*] tiek aprēķināts šādi:

“I. Nodokļu maksātāji, kas nav minēti 1414. pantā un kuru ienākumi iepriekšējā gadā nepārsniedz 1417. panta II. punktā paredzēto robežu, automātiski tiek atbrīvoti no nekustamā īpašuma nodokļa ēkai par viņu galveno dzīvesvietu attiecībā uz tiem aprēķināto nodokli, kas pārsniedz 3,44 % no viņu ienākuma 1417. panta IV. punkta izpratnē, to samazinot par nodokļa atlaidi, kas tiek noteikta šādā apmērā:

- a) Francijas metropolē: EUR 5038 par pirmo vienību [vecāki] no ienākumiem uz ģimenes locekli, tai pieskaitot EUR 1456 par pirmajām četrām pusēm no vienības [bērni] un EUR 2575 – par piekto un katru nākamo pusi no vienības,

[..].

II. 1. Lai piemērotu I. punktu:

- a) ienākumos ietver nodokļu maksātāja, kuram tiek aprēķināts nodoklis, ģimenes kā ienākumu nodokļa bāzes vienības ar nodokli apliekamos ienākumus;

[..].”

- 5 Šī paša kodeksa 1417. pantā ir precizēti sliekšņi un ar nodokli apliekamie atsauces ienākumi:

“[..]

II. 1414. A panta normas ir piemērojamas nodokļu maksātājiem, kuru ienākumu summa gadā pirms tā gada, kurā tiek uzlikts nodoklis, nepārsniedz EUR 23 224 attiecībā uz pirmo vienību no ienākumiem uz ģimenes locekli, tai pieskaitot EUR 5426 par pirmo pusi [no vienības] un EUR 4270 – sākot no otrās puses no vienības; šie ienākumi tiek izmantoti, lai aprēķinātu tiem piemērojamo ienākuma nodokli [..].

[..]

IV. 1) Šī panta piemērošanas nolūkā ienākumu summā ietver ienākuma nodokļa aprēķināšanai iepriekšējā gadā izmantoto neto ienākumu un peļņas summu pēc 163-0. A pantā noteikto koeficientu normu jebkādas piemērošanas.

Šai summai pieskaita:

[..]

- c) starptautisko organizāciju ierēdņu gūto [..] ienākumu summu [..]

[..].”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 6 *M. Pazdziej*, Savienības ierēdnei, kopā ar savu partneri, ar kuru tai ir noslēgts “*pacte civil de solidarité*” [civiltiesiskās solidaritātes pakts] saskaņā ar Francijas civiltiesībām, pieder māja Lommē [*Lomme*] (Francija).
- 7 Tā kā *M. Pazdziej* uzskatīja, ka, piemērojot Protokola 12. panta otro daļu, atalgojums, ko tai izmaksā Savienība, netiek ņemts vērā, aprēķinot ar nodokli apliekamos atsauces ienākumus, lai noteiktu nekustamā īpašuma nodokļa [ēkai] maksimālo apmēru saistībā ar māju, kurā viņa ir apmetusies ar savu partneri, viņa lūdza, lai kompetentā nodokļu administrācija pēc savas ierosmes samazina šo nodokli par 2010. gadu.
- 8 Ar 2013. gada 13. maija spriedumu *Tribunal administratif de Lille* [Lilles (Francija) Administratīvā tiesa] apmierināja šo lūgumu.
- 9 *Ministre délégué, chargé du budget* iesniedza par šo spriedumu kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā. Pēdējā minētā atgādina, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru Protokola 12. panta otrā daļa liedz dalībvalstīm aplikt ar nodokļiem – ne tikai ar tiešiem, bet arī ar netiešiem nodokļiem – Savienības izmaksāto atalgojumu.
- 10 Tomēr, pirmkārt, no sprieduma *Vander Zwalmen* un *Massart* (C-229/98, EU:C:1999:501) izriet, ka šīs normas neaizliedz to, ka nodokļu priekšrocību piemēro nediskriminējošā veidā ģimenēm, kurām ir zemāks ienākums par konkrētu summu, bet to atsaka ģimenēm, kurās viens laulātais ir Savienības ierēdnis vai kāds no pārējiem darbiniekiem, jo tā atalgojums ir lielāks par šo minēto summu.
- 11 Otrkārt, saskaņā ar spriedumā *Bourgès-Maunoury* un *Heintz* (C-558/10, EU:C:2012:418), kurā runa bija par Francijas solidaritātes īpašuma nodokļa maksimālā apmēra aprēķina veidu, nolemto Protokola 12. pants nepieļauj, ka, aprēķinot apliekamo summu, tiek ņemts vērā Savienības ierēdņu un pārējo darbinieku atalgojums.

- 12 Šādos apstākļos *Conseil d'État* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Protokola 12. panta otrās daļas normas nepieļauj nekādā veidā ņemt vērā ģimenes kā ienākuma nodokļa bāzes vienības teorētiskā ienākuma aprēķinā Eiropas Savienības ierēdņa vai pārējo darbinieku – kas ietilpst šajā ģimenē kā ienākuma nodokļa bāzes vienībā – saņemto atalgojumu, ja šāda ienākuma ņemšana vērā var ietekmēt nodokļa summu, kuru aprēķina šai ģimenei kā ienākuma nodokļa bāzes vienībai, vai arī ir jāturpina izdarīt secinājumi no sprieduma lietā *Vander Zwalmen* un *Massart* (C-229/98, EU:C:1999:501) gadījumā, kad šādas atalgojuma ņemšanas vērā vienīgais mērķis – lai eventuāli piemērotu sociālu pasākumu ar mērķi atbrīvot no nodokļa samaksas, samazināt ar nodokli apliekamo bāzi vai, vispārīgāk, piešķirt nodokļa atvieglojumu – ir pārbaudīt, vai ģimenes kā ienākuma nodokļa bāzes teorētiskie ienākumi ir vai nav mazāki par sliksni, kāds ir definēts valsts nodokļu tiesībās, lai piešķirtu tiesības – pēc šo tiesību iespējamās pielāgošanas saskaņā ar teorētiskajiem ienākumiem – uz šo sociālo pasākumu?”

Par prejudiciālo jautājumu

- 13 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Protokola 12. panta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kāds ir pamatlietā, saskaņā ar kuru, nosakot maksimālo apmēru iemaksām attiecībā uz nekustamā īpašuma nodokli ēkai, kas tiek iekasēts par labu pašvaldībām, un šī nodokļa samazināšanas nolūkā tiek ņemta vērā alga un cita atlīdzība, ko Savienība maksā saviem ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem.
- 14 Lai atbildētu uz šo jautājumu, ir jāatgādina, ka Protokola 12. pants nodrošina vienotu nodokli algām un citām atlīdzībām, ko saņem Savienības ierēdņi un pārējie darbinieki, un it īpaši novēršot, pirmkārt, to, ka dažādu valsts nodokļu iekasēšanas dēļ viņu faktiskais atalgojums būtu atkarīgs no pilsonības vai dzīvesvietas, un, otrkārt, to, ka dubultās nodokļu uzlikšanas dēļ šim atalgojumam būtu radīts pārmērīgs slogs (spriedums *Brouerius van Nidek*, 7/74, EU:C:1974:73, 11. punkts).
- 15 Līdz ar to Savienības tiesībās tiek skaidri nošķirti ienākumi, kas ietilpst dalībvalstu nodokļu administrāciju atbildības jomā, un Savienības ierēdņu un pārējo darbinieku alga, uz ko attiecas vienīgi Savienības tiesības saistībā ar to iespējamu aplikšanu ar nodokļiem, kamēr citiem ierēdņu ienākumiem tiek piemēroti nodokļi dalībvalstīs (šajā ziņā skat. spriedumu *Humblet/État belge*, 6/60-IMM, EU:C:1960:48, 1158. lpp.).
- 16 No minētā izriet, ka Protokola 12. panta otrajā daļā paredzētais atbrīvojums attiecas vienīgi uz tiem valsts nodokļiem, kuri pēc sava rakstura ir līdzīgi nodokļiem, ar kādiem Savienība apliek tāda paša avota ienākumus (spriedums *Brouerius van Nidek*, 7/74, EU:C:1974:73, 12. punkts).
- 17 Turklāt jāprecizē, ka jau ir ticis atzīts, ka Protokola 12. panta otrās daļas mērķis ir atbrīvot no visiem valsts tiešajiem un netiešajiem nodokļiem, ar kuriem apliek algas un citas atlīdzības, ko Savienība maksā saviem ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem. Tādējādi šī norma nepieļauj tādus valstu nodokļus, kas tieši vai netieši uzliek slogu Savienības ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem tāpēc, ka viņi saņem Savienības atalgojumu, pat ja attiecīgo nodokli neaprēķina proporcionāli šī atalgojuma apjomam (spriedumi, Komisija/Belģija, 260/86, EU:C:1988:91, 10. punkts; *Tither*, C-333/88, EU:C:1990:131, 12. punkts; *Kristoffersen*, C-263/91, EU:C:1993:207, 14. punkts, un *Vander Zwalmen* un *Massart*, C-229/98, EU:C:1999:501, 24. punkts).
- 18 Tādējādi šī norma aizliedz ņemt vērā algu, ko izmaksā Savienība saviem ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem, lai noteiktu likmi nodokļiem, kas jāmaksā par citiem ienākumiem, kuri nav atbrīvoti no nodokļiem, ja valsts nodokļu tiesībās ir paredzēta progresīvā nodokļu piemērošanas sistēma. Ierēdņa privātajiem ienākumiem tiktu piemērots lielāks nodoklis tāpēc, ka viņam algu izmaksā Savienība (šajā ziņā skat. spriedumu *Humblet/État belge*, 6/60-IMM, EU:C:1960:48, 1160. lpp.).

- 19 Turpretim Protokola 12. pantā nav paredzēts pienākums dalībvalstīm piešķirt Savienības ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem tādas pašas priekšrocības, kādas tiek piešķirtas valsts tiesību normās definētajiem priekšrocību saņēmējiem. Šajā pantā tiek prasīts vienīgi, ka gadījumā, ja šādai personai ir jāmaksā noteikti nodokļi un tā ir izpildījusi piemērojamajos valsts tiesību aktos paredzētos nosacījumus, viņa var saņemt visas tās nodokļu priekšrocības, kādas parasti saņem nodokļu maksātāji, lai izvairītos no tā, ka tai tiek piemērots lielāks nodoklis (spriedums *Tither*, C-333/88, EU:C:1990:131, 15. punkts) vai ka pret viņu tiek piemērota diskriminējoša attieksme salīdzinājumā ar visiem citiem nodokļu maksātājiem (šajā ziņā skat. spriedumu *Vander Zwalmen* un *Massart*, C-229/98, EU:C:1999:501, 26. punkts).
- 20 Vadoties no šiem apsvērumiem, ir jānoskaidro, vai Protokola 12. panta otrā daļa nepieļauj tādus valsts tiesību aktus, kādi ir pamatlietā.
- 21 Kā izriet no Tiesā iesniegtajiem lietas materiāliem, pienākums maksāt nekustamā īpašuma nodokli ēkai izriet tad, ja personas privātīpašumā vai personiskā rīcībā ir dzīvojamās telpas Francijas teritorijā, un šī nodokļa bāzi veido kadastrālā neto īres vērtība un nodokļa likme, ko nosaka pašvaldības.
- 22 Šādā kontekstā Vispārējā tiesa jau atzina, ka Savienības ierēdņa vai kāda no pārējiem darbiniekiem dzīvojamo telpu īres vērtības aplikšanai ar nodokli ir objektīvas raksturs un nav nekāda juridiska saikne ar algu vai citu atlīdzību, ko maksā Savienība (spriedums *Kristoffersen*, C-263/91, EU:C:1993:207, 15. punkts).
- 23 No minētā izriet, ka pamatlietā apskatāmais nekustamā īpašuma nodoklis ēkai nedrīkst tikt pielīdzināts aplikšanai ar nodokli, pamatojoties uz algu un citu atlīdzību, ko Savienība maksā saviem ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem.
- 24 Šajā ziņā fakts, ka apmērs iemaksām attiecībā uz šo nodokli vajadzības gadījumā var atšķirties atkarībā no algas un citas atlīdzības, ko maksā Savienībā, summas, nav izšķirošais.
- 25 Jāatgādina, ka pamatlietā strīds ir nevis par to, vai Savienības ierēdņiem vai kādam no pārējiem darbiniekiem ir vai nav jāmaksā nekustamā īpašuma nodoklis ēkai, bet vienīgi par to, vai minētā alga un cita atlīdzība, ko maksā Savienība, ir jāņem vērā, aprēķinot ģimenes kā ienākumu nodokļa bāzes vienības ar nodokli aplikamos ienākumus, kādi tiek ņemti vērā, lai noteiktu, vai šī nodokļa maksātājam var piemērot priekšrocību par maksimālo apmēru iemaksām attiecībā uz šo nodokli.
- 26 Pirmkārt, jākonstatē, ka pamatlietā apskatāmajos valsts tiesību aktos nav ietverta neviena norma, kas Savienības ierēdņiem vai pārējiem darbiniekiem liegtu tiesības saņemt daļēju nekustamā īpašuma nodokļa ēkai samazinājumu saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādi tiek piemēroti ikvienam nodokļu maksātājam, kuram var tikt piešķirtas šādas tiesības, proti, saskaņā ar nosacījumu, ka ar nodokli aplikamie atsaucē ienākumi nepārsniedz likumā noteikto sliekšni.
- 27 Iemesls tiesību saņemt daļēju nekustamā īpašuma nodokļa ēkai samazinājumu izslēgšanai nav tas, vai persona ir vai nav Savienības ierēdnis vai kāds no pārējiem darbiniekiem, kuram tiek izmaksāta alga, kas pārsniedz ar nodokli aplikamo atsaucē ienākumu sliekšni, bet šis iemesls izriet no vispārējā nosacījuma par ienākumu summu, kas dod tiesības saņemt attiecīgo priekšrocību, proti, no nosacījuma, kas bez diskriminācijas ir piemērojams Savienības ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem tapāt kā ikvienam attiecīgās dalībvalsts nodokļu maksātājam.
- 28 Otrkārt, jāatgādina, kā tas izriet no šī sprieduma 21. punkta, ka pamatlietā apskatāmais nodoklis būtībā ir atkarīgs no dzīvojamo telpu īres vērtības un neattiecas ne uz nodokļa maksātāja maksātspēju, ne uz visu viņa īpašumu. Viņa maksātspēja tiek ņemta vērā, vienīgi nosakot tiesības uz nodokļa priekšrocību, un nav nekustamā īpašuma nodokļa ēkai priekšmets.

- 29 Šajā ziņā jāuzsver, ka nekustamā īpašuma nodokļa ēkai daļējas samazināšanas mehānisms tika ieviests ar mērķi izvairīties no netaisnām situācijām, un tas ir sociāls pasākums, kas ļauj ģimenēm kā ienākumu nodokļa bāzes vienībām ar maziem ienākumiem būt spējīgām samaksāt pašvaldību nodokļus. Atzīstot, ka algas un cita atlīdzība, ko maksā Savienība, netiek ņemta vērā, pamatojoties uz Protokola 12. pantu, tiktu izmainīta ieviestā sociālā pasākuma būtība.
- 30 Visu šo iepriekš minēto apsvērumu dēļ pamatlieta atšķiras no lietas, kurā tika taisīts spriedums *Bourgès-Maunoury* un *Heintz* (C-558/10, EU:C:2012:418), kurā Tiesa atzina, pirmkārt, ka valsts tiesību akti attiecībā uz solidaritātes īpašuma nodokli, kāds tika apskatīts minētajā lietā, bija saistīti ar algu un citu atlīdzību, ko maksā Savienība, ciktāl šis pēdējās tika ņemtas vērā, lai noteiktu galīgo nodokļa likmi, un, otrkārt, ka šī nodokļa slogs netieši gūlās uz Savienības ierēdņu un pārējo darbinieku ienākumiem.
- 31 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Protokola 12. panta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tā neliedz tādu valsts tiesisko regulējumu, kāds ir pamatlietā, saskaņā ar kuru, nosakot maksimālo apmēru iemaksām attiecībā uz nekustamā īpašuma nodokli ēkai, kas tiek iekasēts par labu pašvaldībām, un šī nodokļa samazināšanas nolūkā tiek ņemta vērā alga un cita atlīdzība, ko Savienība maksā saviem ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 32 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Līgumam par Eiropas Savienību, Līgumam par Eiropas Savienības darbību un Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumam pievienotā Protokola par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā 12. panta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tā neliedz tādu valsts tiesisko regulējumu, kāds ir pamatlietā, saskaņā ar kuru, nosakot maksimālo apmēru iemaksām attiecībā uz nekustamā īpašuma nodokli ēkai, kas tiek iekasēts par labu pašvaldībām, un šī nodokļa samazināšanas nolūkā tiek ņemta vērā alga un cita atlīdzība, ko Savienība maksā saviem ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem.

[Paraksti]